

Šľachtiteľský program plemena bergschaf

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena bergschaf vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal

nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Polohrubovlnové plemeno s trojstrannou úžitkovosťou rozšírené najmä v Rakúsku, Nemecku a Taliansku. Je veľkého telového rámca, rúno je biele, ale chovajú sa aj plemenné typy s hnedou, sivohnedou až čiernou vlnou. Pre plemeno sú typické dlhé a ovisnuté uši. Plemeno je odolné a nenáročné, vhodné pre intenzívnu reprodukciu, s dlhým plodným obdobím (polyestrické plemeno), vhodné pre produkciu ťažších jatočných jahniat. Plemeno je pre svoju skromnosť vhodné do horských oblastí. Veľmi dobre znáša drsné a daždivé podmienky.

Úžitkové vlastnosti

Hlavnou úžitkovou vlastnosťou je vysoká plodnosť dosahujúca 200 – 230 %. Hmotnosť bahníc 65 - 75 kg, baranov 90 – 110 kg. Vlna je polohrubá, sortimentov D/E – E. Ročná striž u bahníc je 4,5 - 5,5 kg, u baranov 6,0 - 7,5 kg, dĺžka vlny 15 – 20 cm a výťažnosť 60 - 70 %. Matky vynikajú dobrou produkciou mlieka, čo sa odráža v priemernom dennom prírastku (ďalej len „PDP“) jahniat. Živá hmotnosť jahniat vo veku 100 dní dosahuje 30 -35 kg . Produkciu mlieka za laktáciu dosahujú na úrovni 120 - 160 l. Plemeno je rané, do plemenitby sa zaraďujú jarky už v 8 - 10 mesiaci života.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena BG sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii využijú na výpočet odhadu plemenných hodnôt štatistickou metódou BLUP Animal Model, ktorá umožní korekciu systematických vplyvov prostredia a využije informácie o všetkých príbuzných jedincov v rodokmeni, čím sa výrazne zvyšuje presnosť a spoľahlivosť odhadu.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena bergschaf chovaných v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		bergschaf
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Veľký telesný rámec s dlhými končatinami, veľmi dobre chodivé. Pre plemeno sú typické dlhé a ovisnuté uši. • Vlna je polohrubá, sortimentov CD – DE. • Ovce aj barany bezrohé.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Plemeno s kombinovanou úžitkovosťou, s dlhým plodným obdobím (polyestrické plemeno) vhodné pre produkciu ťažších jatočných jahniat.
	Chovný cieľ	Prioritné zameranie: vhodné pre intenzívnu reprodukciu a produkcia stredne ťažkých až ťažkých jatočných jahniat a produkcia plemenných baranov.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	Chovný cieľ	75 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	85 kg
	Chovný cieľ	100 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	Chovný cieľ	75 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,270 kg
	Chovný cieľ	0,320 kg
PDP jahniat do odstavu –baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,290 kg
	Chovný cieľ	0,350 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	33 – 40 μ m sortiment CD až DE
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	140 %
	Chovný cieľ	170 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roku musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana